тик; різноманітні дописи з актуальної тематики, присвячені висвітленню політ. подій, проблем єпархіального життя, матеріального забезпечення навч. закладів, будівництва церков тощо.

Осн. тв.: Иеремия Тиссаровский, епископ Львовский, Галицкий и Каменец-Подольский // Подольские ЕВ. – Отд. 2-й, неофиц. – 1872. – № 23. – С. 811–824; № 24. – С. 857–866; Историко-статистическое описание м-ка Тульчина Брацлавского уезда // Там само. – 1873. – № 19. – С. 636–645; Историко-статистическое описание м-ка Тыврова Винницкого уезда // Там само. – № 23. – С. 758–765; Историко-статистическое описание приходов и церквей Брацлавского уезда Подольской епархии // Там само. – 1875. – № 11. – С. 329–341; № 13. – С. 388–400; № 19. – С. 561–570; № 20. – С. 583–594; № 21. – С. 614–618; № 22. – С. 628–635; 1876 – № 1. – С. 13–17; № 2. – С. 33–41; № 3. – С. 75–88; № 4. – С. 99–106; № 5. – С. 141–147; О постройке, исправлении и обновлении церквей Подольской епархии в течении 1877 г. // Там само. – 1879. – № 1. – С. 6–12; № 2. – С. 36–43; 1878. – № 22. – С. 895–902; № 23. – С. 915–922; Материалы для истории унии в Подолии // Труды Комитета для историко-статистического описания Подольской епархии. – Вып. 2. – Каменец-Подольск, 1878–1879. – С. 7–90; Учреждение Минской, Изяславской и Брацлавской епархии и воссоединение униатов с Православной Церковью в Подолии. Виктор Садковский, архиепископ Минский, Изяславский и Брацлавский (1793–1795 г.) // Подольские ЕВ. – Отд. 2, неофиц. – 1885. – № 8. – С. 141–149; № 9. – С. 160–167; Материалы для истории православия в Подолии. Учреждение Подольской епархии и устроение ее при преосвященном Иоанникии // Там само. – 1885. – № 22. – С. 461–477; О протопопах вновь учрежденной Подольской епархии конца прошедшего и начала текущего столетия // Там само. – № 28. – С. 609–616; № 29–30. – С. 639–644; К церковно-богослужебной практике. (О благословении хлебов на всенощной и порядке несения чаши и дискоса на великом ходе на литургии) // Там само. – 1887. – № 12. – 268–274; К церковно-богослужебной практике. (О молитве рожанице и новорожденному) // Там само. – 1888. – № 10–11. – С. 227–241; Движение униатов к православию в Брацлавщине при Переяславских епископах Гервасии и Иове // Там само. – 1889. – № 6. – С. 141–153; № 7. – С. 167–182; № 9. – С. 201–208; № 10. – С. 224–234; № 11–12. – С. 250–261; № 15–16. – С. 328–339; № 17. – С. 360–372; Церковно-административная деятельность преосвященного Иова, епископа Переяславского и Бориспольского, в Брацлавщине (1770–1776) // Там само. – 1890. – № 23. – С. 495–508; № 24. – С. 521–536; № 25. – С. 565–573; Ставленые грамоты униатских митрополитов и епископов в Брацлавщине // Там саме. – № 32. – С. 713–725.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 59/17.

Опубл. дж.: Протоколы заседаний Совета Киевской духовной академии за ноябрь 1870 г. // ТКДА. – 1871. – № 2. – С. 52–54; Отчет о состоянии Киевской духовной академии за 1869–1870 учебный год // Там само. – № 3. – С. 41–42.

Літ.: Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета. – Вып. 9 : Приходы и церкви Подольской епархии. – Каменец-Подольск, 1901. – С. 392; *Яворовский Н.* Созонт Михайлович Лобатынский // Труды Подольского церковного историко-археологического общества. – Вып. 11. – Каменец-Подольск, 1911. – С. 404–407; *Баженов Л. В.* Історичне краєзнавство Правобережної України XIX – на початку XX ст.: Становлення. Історіографія. Біобібліографія. – Хмельницький, 1995. – С. 213; *Гальчак С. Д.* Краєзнавці Вінничини: Біографії. Бібліографія. – Вінниця, 2005. – С. 111–112.

М. В. Яременко

ЛОБАЧЕВСЬКИЙ Олександр Володимирович [*рос.* Лобачевский Александр Владимирович] (07[19].08.1870–1933), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог, духовний письменник. Брат випускника КДА протоієрея Степана (Стефана) *Лобачевського*.

Нар. у с. Ольшанка Єлисаветградського пов. Херсон. губ. (нині – с. Вільшанка Вільшанського р-ну Кіровогр. обл.) у сім'ї священика. Початкову освіту отримав у Ольшанському земському народному уч-щі. Після закінчення Єлисаветградського ДУ (1880–85) та Одес. ДС (1885–91) навчався у КДА (1891–95), де здобув ступ. канд. богослов'я (присуджений Радою КДА 14.06.1895; затверджений митрополитом Київським і Галицьким *Йоаникієм (Руднєвим)* 11.07.1895). Рукопис канд. твору Л. «Обличение лжеучений рационалистических сект штундистов и молокан», відзначеного Радою КДА на підставі відгуків доц. С. Т. *Голубєва* та проф. О. В. *Розова* найвищим балом «отлично хорошо», зберігається в ІР НБУВ. За власним клопотанням і з дозволу академ. Ради 18.12.1896 успішно склав комісії з професорів КДА під головуванням ректора єпископа *Сильвестра (Малеванського)* усні магістерські іспити з церк. права, церк. археології та літургіки, історії філософії, отримавши право на здобуття ступ. магістра богослов'я на підставі публічного захисту дис. без додаткових випробувань. Відповідно отримав

Олександр Лобачевський

новий диплом випускника КДА від 20.02.1896.

01.01.1896 розпочав пед. діяльність на посаді законовчителя гімназії при Історико-філол. ін-ті кн. Безбородка у м. Ніжині. 07.01.1896 одружився із Нонною Іванівною Корольковою, донькою професора КДА протоієрея Івана *Королькова*. Невдовзі прийняв свящ. сан: єпископом Чернігівським і Ніжинським Антонієм (Соколовим) 21.01.1896 висвячений на диякона, 28.01.1896 – на ієрея; зарахований до складу кліриків Свято-Олександрівської інститутської церкви. За сумісництвом викладав також Закон Божий у Ніжинських жін. недільних класах для дорослих (з 30.12.1896) та у старших класах жін. гімназії П. І. Кушакевич (23.01.1897–01.09.1903).

Конференцією Історико-філол. ін-ту кн. Безбородка 16.09.1897 був обраний на посади інститутського законовчителя і настоятеля Свято-Олександрівської церкви. 21.11.1897 затверджений на цих посадах міністром народної просвіти (із збереженням посади законовчителя інститутської гімназії). З 28.08.1905 входив до складу Ради дівочого сиротинця при Ніжинському Свято-Введенському жін. монастирі.

Восени 1908 переїхав до Києва. З 16.11.1908 обіймав посади законовчителя Київ. 1-ї чол. гімназії (перейменованої у 1911 на Імп. Олександрівську Київ. гімназію) і настоятеля гімназійного Свято-Миколаївського храму. З 02.12.1908 був призначений членом-екзаменатором із Закону Божого Іспитового ком-ту при Управлінні Київ. учбового округу. З 27.08.1909 викладав також Закон Божий у Київ. учительському ін-ті; з 01.07.1912 був його штатним законовчителем, зберігаючи посаду в Імп. Олександрівській гімназії. 28.03.1916 піднесений до сану протоієрея (чин звершено 19.06.1916).

Протягом дореволюц. пед. діяльності опублікував кілька статей і брошур релігійно-просвітницького змісту, а також нарис історії Свято-Миколаївського храму при Київ. 1-й чол. гімназії. Надрукував низку проповідей у київ. ж-лі «Руководство для сельских пастырей».

У пореволюц. роки продовжував пастирське служіння в Києві. Після закриття Імп. Олександрівської гімназії обіймав священицькі посади у Володимирському соборі (1918–24) та Свято-Георгіївській церкві (1924–26); з 1926 служив «на подработках» у Малому Софійському соборі.

09.04.1931 заарештований співробітниками Київ. Оперсектора ДПУ УСРР за обвинуваченням у належності до «контрреволюционной организации церковников из так называемой тихоновской ориентации»*. Перебував під вартою у Київ. ДОПРі. Під час слідства винним себе не визнав. Рішенням Суд. Трійки при Колегії ДПУ УСРР від 14.11.1931 засуджений за статтею 54-11 КК УСРР на 5-річне заслання до Казахстану. Особливою Нарадою при ОДПУ СРСР від 14.12.1931 термін покарання було змінено на 3 роки заслання до Півн. краю (відлік – від дати арешту).

Загинув від рук бандитів, перебуваючи на засланні у с. Приводино Котласького р-ну Півн. краю (нині – Архангельської обл. РФ).

* Поширені відомості про арешт і обвинувачення Л. у справі Київ. «філії» Істинно-Правосл. Церкви є помилковими.

Осн. тв.: А. С. Пушкин как христианин. – Нежин, 1899. – 12 с.; Научная ценность христианского знания. (Вступительная лекция). – Нежин, 1900. – 18 с.; Н. В. Гоголь как христианин. – К., 1909. – 13 с.; Исторический очерк Свято-Николаевской домовой церкви Киевской 1-ой гимназии. – К., 1911. – 42 с.; Религиозные обязанности учащихся и школа. – К., 1916. – 16 с.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 160. – №№ 821, 1655–1658; Ф. 175. – № 1681; Ф. 304. – Дис. 1393; ЦДАГОУ. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 66923-ФП. – Т. 1–4; ЦДІАУК. – Ф. 127. – Оп. 1011. – Спр. 1704; Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 2023, 2262, 2279.

Опубл. дж.: Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1894–1895 учебный год. – К., 1895. – С. 238–241, 326, 328–332; [Те саме] за 1895–1896 учебный год. – К., 1896. – С. 60–62, 87; Столетие Киевской первой гимназии. (1809–1811–1911 гг.). – К., 1911. – Т. І. Именные списки и биографии должностных лиц и воспитанников гимназии. – С. 8, 9, 118–119; Памятная книжка Киевского учебного округа на 1912–1913 учебный год. – Ч. 1, 2. – К., 1913. – С. 3, 68; Памятная книжка Киевской епархии на 1913 г. / сост. под ред. прот. И. Троицкого. – К., 1913. – С. 37; Определение Св. Синода от 28 марта 1916 г. за № 2307 о награждении лиц духовного звания за заслуги по духовному ведомству // КЕВ. – 1916. – № 20. – Ч. офиц. – С. 252; Движения и перемены по службе // Там само. – № 26. – Ч. офиц. – С. 368.

Літ.: Историко-филологический институт кн. Безбородко в Нежине. 1875–1900. Преподаватели и воспитанники. – Нежин, 1900. – С. 44–45; *Осипова И. И.* «Сквозь огнь мучений и воду слез»: Гонения на Истинно-Православную Церковь : По материалам следственных и лагерных дел заключенных. – М., 1998. – С. 315; *Соколовський О. К.* Церква Христова, 1920–40 : переслідування християн в СРСР. – К., 1999. – С. 118–119; Лобачевский Александр Владимирович // Новомученики и исповедники Русской Православной Церкви XX века : [База даних ПСТГУ]. – Режим доступу: http://kuz3.pstbi.ccas.ru/bin/nkws.exe/koi/nm/?HYZ9EJxGHoxITYZCF2JMTcGZfSm*s8LVseyBbu2dOiUTawlBGspC5sxDbtjAHliBHU*. – Назва з екрана.

М. Л. Ткачук

Степан Лобачевський

ЛОБАЧЕВСЬКИЙ Степан (Стефан) Володимирович [*рос.* Лобачевский Степан (Стефан) Владимирович] (28.10 [09.11].08.1873 – р. с. невід.), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог, богослов, історик Церкви. Брат випускника КДА протоієрея Олександра *Лобачевського*.

Нар. у с. Ольшанка Єлисаветградського пов. Херсон. губ. (нині – с. Вільшанка Вільшанського р-ну Кіровогр. обл.) у сім'ї священика. Після закінчення Єлисаветградського ДУ (1883–88) та Одес. ДС (1888–94) навчався у КДА (1894–98), де здобув ступ. канд. богослов'я і право отримати ступ. магістра на підставі захисту друкованої дис. без додаткових випробувань (рішення Ради КДА від 12.06.1898 затверджено митрополитом Київським і Галицьким *Йоанникієм (Руднєвим)* 23.06.1898). Рукопис канд. твору Л. «Жизнь, писания и нравственно-подвижническое учение Св. Антония Великого», схвально оціненого Радою КДА на підставі рецензій проф. К. Д. *Попова* і проф. М. О. *Олесницького*, зберігається у ІР НБУВ.

Після закінчення КДА був призначений помічником інспектора Тульської ДС (з 06.05.1899). У 1900 переїхав до м. Катеринослава (з 2016 – м. Дніпро), де з 15.08 обіймав посаду законовчителя міськ. 1-го реального уч-ща. 18.08.1900 одружився із Анастасією Іванівною Смирновою, донькою сільс. священика з Одещині, у шлюбі з якою згодом виховав чотирьох доньок – Софію (1901 р. н.), Віру (1905 р. н.), Нонну (1911 р. н.), Ольгу (1917 р. н.). 26.09.1900 був рукопокладений єпископом Катеринославським і Таганрозьким Симеоном (Покровським) у сан ієрея і призначений на посаду священика Йоано-